

Sygn. akt: III AUa 1855/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSA Lucyna Guderska

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 2 kwietnia 2014 r. w Łodzi

sprawy **U. H. przy udziale M. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu i zapłatę składek,

na skutek apelacji U. H.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 sierpnia 2012 r., sygn. akt: VIII U 2429/12,

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 25 kwietnia 2012 roku i sprawę przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. decyzją z dnia 25 kwietnia 2012 roku określił wymiar składek na ubezpieczenia (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne) z tytułu wykonywania umowy zlecenia zawartej pomiędzy M. B. a płatnikiem składek U. H. w okresie od grudnia 2007r. do października 2009r. Jako adresatów decyzji organ wskazał płatnika U. H. oraz ubezpieczonego M. B.. Decyzję doręczono wyłącznie płatnikowi, czyniąc w aktach organu adnotacje, iż ubezpieczony zmarł (...)roku.

W odwołaniu, U. H. podniosła zarzut merytorycznej błędności decyzji wskazując, że M. B. w okresie wykonywania wskazanych umów zlecenia był uprawniony do emerytury mundurowej w związku z czym obowiązkowo podlegał tylko ubezpieczeniom zdrowotnym, do których został zgłoszony. Podleganie przez wskazanego ubezpieczeniom społecznym było dobrowolne i nie został do nich zgłoszony. Wskazując na powyższe U. H. wnosila o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, że nie ciąży na niej obowiązek uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne za zleceniobiorcę M. B..

Organ rentowy wnosil o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 29 sierpnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Wydając przedmiotowy wyrok sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne.

U. H. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zatrudniała, w okresie od stycznia 2007 do grudnia 2009 roku, na podstawie umowy zlecenia, między innymi M. B.. Wskazana prowadziła agencję ochrony mienia zatrudniając emerytów wywodzących się ze służb mundurowych, którzy nie posiadając innych tytułów do ubezpieczeń społecznych byli zatrudniani na podstawie umów zlecenia i byli zgłaszani wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego. Firma odwołującej się, mająca siedzibę w P. wykonywała działalność na terenie całego kraju. Z M. B. umowa zlecenia została zawarta 27 listopada 2007 roku. Wskazany miał ustalone prawo do emerytury policyjnej. W związku z zawarciem umowy zlecenia został zgłoszony jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego i jedynie z tego tytułu były odprowadzane składki.

W okresach objętych umową zlecenia, od grudnia 2007 roku do października 2009 roku M. B. nie posiadał innych tytułów do ubezpieczeń społecznych. Płatnik nie wykonał wezwania organu do dokonania korekty dokumentów rozliczeniowych poprzez dokonanie zgłoszenia M. B. do ubezpieczeń społecznych oraz złożenie deklaracji składkowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Dokonując analizy przepisów ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zmianami), ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167 poz. 1322 ze zmianami) oraz ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 210 poz. 2135 ze zmianami) sąd pierwszej instancji podkreślił przede wszystkim, że przepis art. 6 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, na który powołuje się odwołująca została uchylony z dniem 1 października 2003 roku (Dz. U. nr 166 poz. 1609) i z tym dniem ustała regulacja zgodnie z którą emeryt policyjny zatrudniony na podstawie umowy zlecenia podlegał ubezpieczeniom społecznym na zasadzie dobrowolności.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi złożyła U. H. zaskarżając wyrok w całości. W apelacji zarzuciła wyrokowi obrazę prawa materialnego art. 6 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wywodząc, że M. B. nabył uprawnienia do emerytury policyjnej przed 1 stycznia 1999 roku w związku z czym zaprezentowana w wyroku wykładnia przepisów narusza konstytucyjną zasadę ochrony praw nabytych oraz niedziałania prawa wstecz i z tych względów nie może być akceptowana. W konkluzji apelująca wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest zasadna skutkując koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Wskazana zasadność apelacji wynika jednakże z innych przyczyn niż te, które podniesiono w apelacji. Z przyczyn, które stosownie do treści art. 378§ 2 kpc sąd drugiej instancji obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.

W sprawie niespornym jest, że przedmiotem sporu było podleganie ubezpieczeniom społecznym oraz wymiar składek na ubezpieczenia społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne. Bezspornym także pozostaje, iż adresatami decyzji z dnia 25 kwietnia 2012 roku byli płatnik U. H. prowadząca działalność gospodarczą w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej oraz zleceniobiorca M. B., który w dacie wydania decyzji nie żył. Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji organu rentowego, rozpoznaje sprawę w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Stosownie do treści art 477¹¹ kpc stronami takiego postępowania są ubezpieczony, inna osoba, której praw dotyczy wydana decyzja, organ rentowy oraz zainteresowany. Zainteresowanym, zgodnie z treścią art. 477¹¹ § 2 kpc, jest ten czyje prawa i obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. W okolicznościach przedmiotowej sprawy niespornym jest, że M. B., którego organ rentowy wskazał jako ubezpieczonego i uczynił jednym z adresatów decyzji, nie brał udziału w sprawie na etapie jej postępowania administracyjnego (z przyczyn oczywistych nie doręczono mu odpisu decyzji) i nie mógł też uzyskać statusu strony na skutek działań sądu. Powyższe nie oznacza jednakże, że w takiej sytuacji

sąd pierwszej instancji może skutecznie przeprowadzić postępowanie sądowe i rozpoznać sprawę zainicjowaną wniesieniem odwołania od decyzji stwierdzającej podleganie obowiązkowi ubezpieczeń społecznych oraz wymiar należnych składek, tylko z udziałem w sprawie organu rentowego i płatnika (dłużnika składowego), jak to uczyniono w niniejszym postępowaniu. Zarówno treść 477¹¹ § 2 kpc jak i utrwalone orzecznictwo, nie pozostawia wątpliwości co do tego, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych muszą brać udział wszystkie podmioty materialnego stosunku ubezpieczenia społecznego (czyli osoby objęte treścią 477¹¹ kpc), a obowiązkiem sądu jest wezwanie wskazanych osób do udziału w sprawie. Skutkiem zaś zaniechania tego obowiązku jest nieważność postępowania wynikająca z treści przepisów 477¹¹ § 2 kpc w związku z art. 379 pkt 5 kpc (patrz – SN uchwała z dnia 29 lipca 1998 roku III ZP 20/98 *legalis* nr 32356). W sprawie, w świetle treści przywołanego powyżej przepisu 477¹¹ § 1 kpc jak i treści samej decyzji organu rentowego, nie powinno budzić wątpliwości to, że (pracownik), zleceniobiorca powinien być stroną postępowania w sprawie z odwołania płatnika od decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniom i wymiar składek na jej ubezpieczenie społeczne. (patrz odpowiednio – SN wyrok z 8 grudnia 2000 roku II UKN 128/00 *legalis* nr 54381 oraz SN wyrok z 21 listopada 2001 roku II UKN 641/00 *legalis* nr 343149). Śmierć takiej osoby przed wydaniem przez organ decyzji, nie oznacza, iż w sprawie nie ma osób zainteresowanych w rozumieniu art. 477¹¹ § 1 i § 2 kpc, które winny zostać wezwane do udziału w sprawie. Niezależnie bowiem od tego, że niewątpliwie dłużnikiem organu rentowego z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu wykonywania zlecenia przez M. B. będzie wyłącznie płatnik U. H. to jednak rozstrzygnięcie w przedmiocie ustalenia tak okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym jak i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w poszczególnych okresach, wywoła skutki, w stosunku do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym ponoszącym odpowiedzialność za długi spadkowe jak i do kręgu osób uprawnionych do renty rodzinnej (art. 70 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Taki wniosek pośrednio znajduje wzmocnienie w treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2008 roku II UK 159/07. (*legalis* nr 161725). Pozostawienie tych okoliczności poza zakresem zainteresowania przez sąd pierwszej instancji skutkuje nieważnością postępowania przed sądem pierwszej instancji z uwagi na pozbawienie prawa do obrony. (art. 379 pkt 5 kpc w związku z art. 477¹¹ § 1 i § 2 kpc).

Powyzsze, niezależnie od oceny podniesionych w apelacji zarzutów, nakazuje uchylenie zaskarżonego wyroku z przyczyn, które sąd drugiej instancji obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu (art. 378§ 1 kpc i art. 386 § 2 kpc). Mając jednakże na uwadze to, że obowiązek prawidłowego ukształtowania stron postępowania występuje już na etapie wydawania decyzji przez organ rentowy, który, przy uwzględnieniu treści art. 180 kpa oraz art. 29 kpa winien już na etapie wydania decyzji, rozważyć i ustalić, kto powinien być adresatem decyzji i komu taka decyzja winna być w konsekwencji doręczona, należało uchylić także poprzedzającą wyrok decyzję organu rentowego.

Jak wskazano powyżej, adresatem decyzji, niewątpliwie, wbrew temu, co uczynił organ w niniejszej sprawie, nie mogła być osoba fizyczna nieżyjąca w dacie jej wydania.

Biorąc powyższe pod uwagę sąd drugiej instancji na podstawie art. 386 § 2 kpc w związku z art. 477^{14a} kpc orzekł jak w sentencji wyroku.